

Sadık uşağın dramatik yaşamı

2015, Kazuo Ishiguro'nun romanlarının çevirisi açısından hayli bereketli bir yıl diyebiliriz. Önce, yıllardır beklenen yeni romanı "Gömülü Dev" Türkçeye kazandırıldı, ardından da artık klasikleşmiş kitabı "Günden Kalanlar"ın taze çevirisi okurla buluştu.

"Günden Kalanlar" neden bir klasik? Birincisi, hayli sağlam anlatımı ve özgün bir prototip kurgusuyla öne çıkıyor. İkincisi, dramatik bir olayı oldukça yalın ve etkili biçimde anlatıyor.

Ishiguro, "Günden Kalanlar"da, öbür kitaplarındaki gibi bizi ve romanın kahramanını ilginç bir yolculuğa çıkarıyor. Yalnız bu yolculuk çift taraflı: Hem coğrafi bir gezginlik hem de bir bilinç seyahati. Geçmiş kurcalama işi anlayacağınız. Aslında kurcalayıp kurcalamama arasında kalma hali de denebilir buna.

Kader haline gelen üniforma

Romanın esas oğlunu ve büyük resmiyetin önemli temsilcisi uşak Stevens, kitap boyunca karşısında var saydığı kalabalığa sürekli bir şeyler anlatıyor. Ishiguro'nun, Stevens gibi bir uşakı kahraman seçmesinin altında, tüm duyguları aynı soğukkanlılıkla yansıtır aktarabilecek bir figür arayışı yatıyor. Stevens'in aşkını, malikânede deyim yerindeyse kesif bir resmiyetle anlatması ve mutsuzluğunu yansıtmamasının, Ishiguro'nun olağanüstü tekniğinin bir parçası olduğunu da söylemek lazım.

Stevens, asıl anlatması gerekenleri, duygularını ve tepkilerini bastıran bir kişi. Başka bir deyişle Stevens'in hayatı, aldığı uşaklık eğitimi nedeniyle epey ölgün. Günler böyle geçip gidiyor, geriye yaşlanmış bir hayat kalıyor.

Stevens, tam bir disiplin abidesi ve bu yüzden, hem Ishiguro'nun kendi tabiiyetini (Japonluğu) hem de İngilizliği temsil ediyor. Stevens'in sessizliği, anlattıklarından daha fazlasını dillendiriyor. Geri dönüşler ve ileri sıçrayışlar, hep bu noktaya atf yapıyor.

Stevens'in temsil ettiği bir başka şey, her ne olursa olsun görevin önceliği. Bu da yine Japon ve İngiliz ortak yapımı bir karakteri or-

taya koyuyor. Üniformasıyla bütünleşmesi adeta onun kaderi haline geliyor. O kader, kimsenin pek önemsemediği ayrıntıları Stevens'in hayatının merkezine koyuyor. Malikânenin bütünü ise onun en sadık dinleyicisi. Dolayısıyla Stevens'in rutine binmiş yaşamı, duvarlara çarpıp geri gelirken okur da tekrarlarla yüzleşiyor. Söz konusu tekrarlar da Stevens'in yaşamının aslında ne denli dramatik olduğunu kanıtıyor.

Bastırılmış duygularla örülmüş ömür

Ishiguro, Stevens'in dramatik halini tatil ihtiyacıyla çıkarıldığı izinde gittiği bir başka malikâne ve oradaki Miss Kenton karakteriyle perçinliyor. Stevens, çıktığı bir haftalık seyahatte bile cebelleştigi "Kusursuz uşak kimdir?" sorusuna yanıt ararken biz de onun duygularına nasıl ket vurduyuyla yüzleşiyoruz. Saygınlık uğruna babasının ölüm anında bile işini yapıp sadakatini ortaya koymasına rastlıyoruz.

Ishiguro'nun kurguladığı olay örgüsü, Stevens'in iskaladıklarına odaklanıyor. Elinde kaçırdıkları, sahip olduklarını aşan Stevens, tam anlamıyla iş ve duygular arasında sıkışıyor. Aşkını bastırıyor, söylemesi gerekenleri saklıyor. Bildiği saygınlık tanımının aksiyle yüzleşmesi ise zihnini allak bullak etmeye yetiyor: "Duygularını açık seçik ifade etmek" biçimindeki bu yeni tanım, onu sarsıyor. Ishiguro'nun, enine boyuna anlattığı hikâyesinden Stevens'in hiçbir zaman özgür olmadığı sonucunu çıkarmak çok kolay. Patronuna sadakati ve işine bağlılığı, özgürlüğünün önündeki en büyük engel. Bu anlamda babasını takip eden Stevens, bir bakıma kendi hayatını ve iradesini patronuna bırakırken "sorumluluk duygusu" her zaman ağır basıyor.

Ishiguro, Stevens'la beraber bizi hem zamanda hem de bastırılmış duygularla örülmüş bir ömürde yolculuğa çıkarıyor. Bu anlarda bazen Stevens'a kızmak geliyor içinizden bazen de acıyorsunuz. Ama sonunda Stevens'in, içinde bir yerlerdeki fırtınaya karşın, öğrendiği seçtiği hayatı yaşadığı sonucuna varıyorsunuz.

Günden Kalanlar

Kazuo Ishiguro
Çev: Şebnem Susam Saraeva
Yapı Kredi Yayınları
208 s.

